

se je v meni dvignila nova vera v moč ljudstva onkraj oceana in zazdel sem se tako mlad in močan, da bi zavriskal in z vriskom preglasil rjojenje mrtvih sil okrog sebe.

Visoko nad menoj se je svetilo nebo, na gosto posejano z zvezdami, in vse hropenje in vrenje bleščečega se velemesta je tonilo v razprostrto neskončnost srebrne noči.

OSVETA

G E O R G E M I L B U R N

I

George Milburn je eden najmlajših in najboljših pisateljev kratkih povesti v Ameriki.

Vsi smo bili zelo ponosni, ko se je šola ono jesen nanovo odprla, kajti stopali smo v šesti razred. Razredi pod šestim so bili v pritličju šolskega poslopja, a šesti je bil z drugimi višjimi razredi vred nad stopniščem. Dolgo časa nas je že obhajala radovednost, kako nam bo pri srcu, ko bomo po povratku s počitnic stopali po stopnicah, namestu da bi zavili v dvorano v pritličju. Kot petoletniki smo zavidali šestoletnike malone prav tako, kakor zavidajo osmošolci na visoki šoli novince.

Pa še drugi vzroki so bili, da smo tako hlepli po šestem razredu. Prvi je bil ta, da smo sedaj lahko imeli črnilo v črnilnikih. Nekatere klopi v petem razredu so imele namestu črnilnikov samo okrogle izdoline, a one maloštevilne črnilnike, ki so bili v njih, smo imeli zamašene s prežvečenim papirjem. Rabili smo samo svinčnike. Toda v šestem razredu bomo, kakor smo vedeli, rabili črnilo. To bo nekaj novega.

Tudi novo učiteljico smo dobili ono leto z državne osnovne šole. Radovedni smo bili, kakšna bo, in tovariše, ki so bili tolikanj srečni, da so jo prvi videli, smo obsipali s skrbnim izpraševanjem. Že oni prvi dan je krožil po dvorišču glas, da je nova učiteljica prijetne zunanjosti in ne tepe rada. To je bila dobra novica za marsikoga izmed nas. Saj je gospodična Spandrel, učiteljica v petem razredu, krepko vihtela palico. Dečki, ki so to vedeli, so zatrjevali, da tepe hujše ko sam nadzornik, profesor Butler, ki je imel v svoji miznici dolgo gumijasto cev, in jo je potegnil iz nje vsakokrat, kadar je bil odpravljen kak dečko k njemu.

Nova učiteljica ono prvo jutro ni bila zunaj, da bi gledala, kako korakajo šolarske vrste v šolo. Sedela je za mizo, ko smo stopali v dvorano. Vsi smo si izbrali sedeže, ki smo si jih bili nekaj zaznamovali že

prejšnje leto. Sedeli smo s kar najbolj vzravnanimi hrbti in s prekrižanimi rokami, čili in snažni za prvi šolski dan in na vso moč srečni, da smo prišli v šesti razred. Nova učiteljica si je grizla spodnjo ustnico in nas od daleč pregledovala. Mi smo pa iz klopi bolščali vanjo. Bila je čedna, krepka ženska s topim rdečkastim nosom in s prekratko zgornjo ustnico, ki ji ni popolnoma zakrivala zob.

Ko nas je že nekaj časa gledala, je spregovorila: „Vidva, ki sedita v zadnji klopi, prinesita svoje knjige semkaj v prvo klop. Dobro poznam dečke, ki takoj prvi dan sédejo v zadnjo klop. Najrajši jih imam tukaj poleg sebe.“

Vsi smo se od srca zasmeli pri teh besedah, Loppy Crashaw in Gus Belcher sta pa vzela svoje obrabljene knjige in novo kupljeni tablici z zadnje klopi in sta počasi stopala z njimi proti ospredju dvorane.

Nova učiteljica je stopila k tabli in napisala nanjo z okroglastimi črkami: „*Meni* je ime *Miss Manchester*.“

Ko se je obrnila s hrbtom proti učencem, je Loppy Crashaw, ki je bil najporednejši v našem razredu, izpodnesel nogo Gusu Belcherju. To je povzročilo velik ropot, ker je Gus, velika neroda, spustil vse svoje knjige na tla, da smo se zopet vsi zakrohotali.

Miss Manchester se je naglo okrenila in udarila z ravnilom po mizi. Naš smeh se je polegel. Delj časa je tako strogo upirala pogled v nas, da je bilo videti, kakor da ji hočejo okrogle, porcelanastim kroglicam slične živomodre oči skočiti iz glave. Pozneje smo zvedeli, da je to ostro gledanje ena izmed njenih metod kaznovanja. Nikoli se nismo čutili užaljene zaradi tega. Saj je delalo njeno zunanost le še zabavnejšo, ko so ji oči tako bulile iz jamic. Toda kakor hitro smo doznali, da ima to pomen kazni in da jo odvrča od kakršnegakoli hujšega kaznovanja, smo si vselej prizadevali, kazati se kar najbolj osramočene in prizadete, če je bulila v nas.

Uprla je oči proti Gusu Belcherju in jih imela uprte na njem vse dotlej, da je nehal pobirati svoje knjige in je sédel v prvo klop. Ko je bilo zopet vse v redu, je dejala Miss Manchester: „Menda vam lahko takoj spočetka povem, da se mi ne zdi primerno pretepati učence. To pa ne pomeni, da se mi vobče nobena kazen ne zdi potrebna.“

Imam svoj način kaznovanja. Seveda veste vsi, česa v šoli ne smete počenjati. Semkaj spada: šepetanje, žvečenje gumija v šolski dvorani, pisanje opazk, prinašanje sladčic ali kakršnihkoli igrač, „nik“ ali „volka“ s seboj v šolo, metanje papirnih kroglic, razgovarjanje brez dovoljenja, raba grdih besed ali priimkov, kakor so n. pr. lažnivec, bedak in še

„Zakaj, saj nisem nič storil!“ se je ta ali oni pritoževal.

„Oh, torej nisi nič storil?“ je rekla. „No, dobro, zakaj pa nisi bil ti? Saj nisi prišel zato v šolo, da bi tukaj leno posedal, kaj?“ In kaznovala ga je še enkrat huje.

Edini tovariš v našem razredu, ki se je one prve mesece srečno izognil kazni, je bil Lopyy Crashaw, a on je bil najbolj razposajen v našem razredu. Ko je bil še dete, je imel nekakšno bolezen, pa se mu ena noga ni docela razvila. Ker je imel spačeno nogo, smo ga klicali s spačenim imenom Lopyy. Toda nekajkrat ne bi imeli mi drugi nič proti temu, če bi bili taki kot on. Saj je lahko počenjal, kar mu je bilo drago, ne da bi se mu bilo treba bati kazni. Učitelji mu niso nikoli skrivili lasu, ker je bil pohabljen.

Prej to leto, v petem razredu, je gospodična Spandrel šeškala vse svoje druge učence, toda nikoli se ni z bambusovko doteknila Lopyyja. Ko smo bili v petem razredu, je neki dan obstreljeval Lopyy Gusa Belcherja s kroglicami iz stanilola. Metal jih je vanj s trakom iz kavčuka in pikale so ga živo. Gus je prenašal, dokler je mogel. Potem je pa poskočil in krepko oplazil Lopyyja s svojega sedeža. Gospodična Spandrel je priskočila in pograbila Gusa za ovratnik. Nič ni izpraševala. Potegnila je iz miznice bambusovko in toliko časa bila z njo Gusa, da se mu je prikazala kri izpod nogavic na nogah. „Ti velika, debela zver!“ je vpila. „Naučila te bom pretepati ubogega pohabljenčka!“

Nič nam ne bi koristilo, če bi po končanih učnih urah zgrabili Lopyyja zunaj in ga nabili, kajti dečko nas je vedno ovajal in to je imelo za posledico, da smo dobili drugi dan, ko smo se vrnili v šolo, še hujše batine.

Bil je dovzeten za knjigo in to mu je dalo dovolj časa, da je izmišljal burke med poukom. Marsikdo od nas je trpel dolge ure, držeč iztegnjene prste v krogu krede zaradi malopridnosti, ki jih je uganjal Lopyy. Če si je zadržal v peto svojega čevlja iglo ter tega ali onega z njo zbodel, je bil kaznovan oni, ki je zakričal od bolečine. Če se je spakoval in se je zaradi tega ta ali ona deklica zahihitala, je morala deklica ostati po pouku v šoli. Če je zalučil jabolčni olupek po dvorani, je dobil ukor oni, ki ga je olupek zadel in je zavrnil. Miss Manchester je takoj prvi dan odkazala Lopyyju sedež spredaj, toda dečko je bil preveč spreten, da bi bila opazila pri njem kaj nerodnega.

To je bilo vzrok, da nam je bilo ostalim pogodu, čeprav je bilo že prepozno, da bi bili dobili zavoljo tega kakšno posebno zadoščenje, ko sem zvedel, da sta Lopyy in Miss Manchester postala žrtev neke ne-

navadne osvete — nenavadne zato, ker nista vedela niti ona dva, ki ju je zadela, niti oni, ki jo je bil povzročil, da je z njo račun poravnan.

Nikoli nismo pozabili umazane burke, ki si jo je Lopy Crashaw privoščil z Rollandom Gentryjem.

Rolland je bil velik kmečki fant. Imel je pet ali šest let več od kateregakoli izmed nas. Ko je bil še majhen, so ga njegovi starši zadrževali doma, kjer je moral puliti bombaž, tako da je zaostal v šoli. Toda odločil se je, da si bo pridobil izobrazbo, pa je šel v šolo v mesto, ko je bil že skoraj deset let za svojimi sošolci. Učil se je tako dobro, da je vsako leto zdelal dva razreda. O božiču je prestopil iz petega razreda v šestega in Miss Manchester mu je zatrjevala, da bo lahko preskočil hkratu tudi sedmi razred, če se bo v šestem pošteno lotil učenja. Potem bi mogel drugo leto o božiču prestopiti na visoko šolo in bi bil malone vrstnik študentom njegovih let.

Rolland je kmalu zaslovel kot najbistroumnejši učenec v našem razredu. Vedno je rešil vse naloge iz računstva, dobil je po sto točk na mesec v izgovarjavi in je odgovarjal na vprašanja iz zemljepisja in filozofije, da smo ostali učenci kar zijali.

Toda Rolland je bil videti smešen, ko je sedel v svoji zadnji klopi, kajti prostor mu je bil pretesen, klop prenizka. Čeprav je bil višji od nas, smo ga vendarle smatrali za veliko cmero. Bolehal je na ledvicah, pa smo menili, da izvira to zgolj iz cmeravosti. Bil je bled in je imel modre žile, kodraste lase in dolge, nervozne prste. Prejšnjo pomlad je prejel v podeželski tekmi zlato kolajno za prvenstvo v pisanju in to je nosil na ovratniku suknje. Bil je tako nervozen, da ni mogel mirno sedeti, kadar je učiteljica zadala kako vprašanje. Divje je vihtel roko. Učiteljica ga često ni hotela poklicati, ker je vedela, da vedno prav odgovarja. Nikoli ni preklinjal, se boril ali „nikal“ za prevlado na dvorišču. Rolland je bil predober za to.

Lopy Crashaw je bil najbistroumnejši fant v šestem razredu, dokler ni oni božič prestopil Rolland iz petega v šesti razred. Lopy je bil prvi celó v pisanju. Njegove opazke so bile malone prav take kakor reki v spisovnici. Ko je pa prišel iz petega razreda k nam Rolland Gentry, ni preteklo dosti časa, pa je padel Lopy povsod na drugo mesto. Nепrestano je dražil velikega kmečkega fanta. Vedel je, da je Rolland predober, da bi mu vrnil nemilo za nedrago, četudi je bil dovolj velik, da bi lahko nalomastil dva od nas.

Med nove metode gospodične Manchester je spadal tudi način, kako nas je spuščala na stran. Pri vratih je namreč imela obešen lesen loparček. Ta je imel na eni strani napis „notri“, a na drugi „zunaj“. Kadar je kdo

izmed nas dobil dovoljenje, da je šel ven, smo morali obrniti ono stran loparja, ki je imela napis „zunaj“, proti dvorani in tedaj ni smel nobeden več iz razreda, dokler se ni odsotni vrnil in obrnil proti nam napisa „notri“.

Miss Manchester je dejala, ko nam je pojasnjevala ta novi sistem: „Kakor mi je znano, ste imeli v nižjih razredih navado pomoliti kvišku dva prsta, kadar ste želeli iti ven. Toda v šestem razredu smo kajpada malo zrelejši in lahko rabimo drugo metodo. Če jih je več hkratu zunaj, nastane lahko nered in zmešnjava. Če potemtakem kaže lopar napis ‚zunaj‘, boste vsi vedeli, da je nekdo zunaj in morate čakati, dokler se ne vrne. Prosim vas torej, ne dvigajte več rok za dovoljenje, kajti samo eden sme vsakikrat iz učilnice.“

Neki dan, ko se je vprav pričela učna ura pred poldnevom, je kazal lopar stran z napisom „notri“, pa je Rolland Gentry zapustil svoje mesto in odšel proti durim. Lopyy Crashaw se je ozrl nazaj in ga videl, ko je prihajal med klopmi. Skočil je s svojega mesta spredaj, obrnil lopar in odkreval ven.

Rolland je mirno odšel nazaj na svoje mesto. Miss Manchester je sedela za pisalno mizo in čitala, pa ni opazila, kaj se je pripetilo.

Lopyy se je mudil in mudil. Rolland se je pričel na svojem mestu zvijati ter drsati naprej in nazaj. Naposled je dvignil roko in iztegnil dva prsta. Miss Manchester ga je pogledala izza svoje knjige, se namrdnila in odkimala. Rolland je povetil roko.

Čez nekaj minut jo je zopet dvignil in pričel dleskati s prsti. Miss Manchester se je zopet ozrla izza svoje knjige, zapičila ostro pogled vanj in rekla glasno: „Ne!“ Potem je znova uprla oči v svojo knjigo in čitala dalje.

Rolland se je silovito tresel. Nenadoma pa je povetil glavo na roke in pričelo se mu je kolcati. Miss Manchester je zaprla knjigo. Nato je šla proti ozadju dvorane in obstala poleg Rollandove klopi. Videla je, da je prišla prepozno. Na tleh je bila velika luža. Toda dejala je mehko: „Zdaj lahko greš iz sobe, če hočeš, Rolland.“

Rolland pa ni dvignil glave. Obraz je imel zakopan v prekrižanih rokah in je ihtel, kakor je bil velik.

Lopyy Crashaw se je vrnil trenutek prej, nego je zvonec pozvonil poldne. Miss Manchester je zapičila oči vanj. „Kako dolgo si bil zunaj, mladec?“ je vprašala.

„Samo nekaj minut“, se je odrezal Lopyy.

„No, predolgo si izostal, dajem ti dve piki.“

Ko je zvonec zazvonil poldne, je Miss Manchester velela: „Pozor!“ Toda Rolland ni dvignil glave.

„Okret!“ je velela Miss Manchester. Zasukali smo noge na tleh med klopmi, a Rolland se ni zganil.

„Stoj! Marš!“ je komandirala Miss Manchester in plosnila h koraku.

Ko smo se odhajajoč iz dvorane ozrli nazaj, smo videli, da Rolland slej ko prej tišči prikriti obraz zgrbljen k svoji klopi. Tedaj smo ga zadnjikrat videli v šoli.

III

Nekatere bolj dorasle deklice so imele navado, da so zadnjo učno uro pred poldnevom, preden je prišla učiteljica v šolsko sobo, hodile v šesti razred in se urile v plesu. Navijale so fonograf in budno pazile na Miss Manchester, ki je bila stroga baptistinja.

V šestem razredu je bilo nekaj dobro razvitih deklic, a dekleta se kajpada prej zanimajo za ples kakor fantje. Sukale so se naokoli z umišljenim plesalcem, se prerivale gor in dol med klopmi in po ospredju sobe in požvižgavale melodije. Mi smo jim nagajali, toda one so se le površno ozirale na nas in so plesale dalje. Saj niso vedele, kako prifrknjene so bile videti.

Neki dan v aprilu, nekaj minut preden je opoldne zadnjikrat pozvonilo, je stopil Lopyy Crashaw k veliki deklici z imenom Ana Lance, ki je krilila z rokami naokoli, poskušajoč plesati. Prijel jo je okoli pasu, kakor da bi hotel iti z njo plesat. Ana pa je Lopyyja krepko sunila, da se je opotekel nazaj in vzkliknil: „O, Ana ima pa steznik! Pravkar sem ga otipal! Ana ima steznik! Ana ima steznik!“

Tedaj je Miss Manchester stopila v dvorano. Zgrabila je Lopyyja za ramena in ga pričela tresti. Lopyy je bil tako presenečen, da ni vedel, kaj storiti. Bil je prvič, da ga je učiteljica kaznovala. Bil je prvič, da ga je zalotila. Dečko je zacmevkal.

„Ti malopridnež mali, ti!“ je zavpila učiteljica. „Naučila te bom, da ne smeš tako govoriti z dekleti. Pojdi zdaj sem pod mojo mizo in se ne prikaži, dokler ti ne bom dovolila.“

Pridržala je Lopyyja pod svojo pisalno mizo do odmora.

Isto popoldne nas je nekatere zadržala Miss Manchester za kazen po pouku v šoli. Zasačila me je, ko sem žvečil gumi, pa sem moral dvestokrat napisati: „V šoli ne smem žvečiti gumija.“

Častni gospod Reynold, mlad mož, ki je nekaj časa pridigal baptistom, je često prihajal h gospodični Manchester, da ji je delal družčino, kadar nas je zadržala v šoli. Tudi ono popoldne je bil pri nji in sta se

tiho razgovarjala. Snažila je svojo pisalno mizo, spravljala v red zvezke za šolske naloge, izpraznjevala brus za svinčnike, čistila miznico in se medtem pomenkovala s pridigarjem.

Dokončal sem svojih dve sto stavkov in stopil proti njeni mizi, da bi jih ji izročil. Ko jih je Miss Manchester sprejela, sem rekel: „Ješ, toliko da mi ni roka omagala od tolikšnega pisanja.“

Častni gospod Reynold se je namrdnil in dejal: „Vsak učenec, ki bo izgovarjal po nemarnem Gospodovo ime, bo moral dvestokrat napisati tretjo božjo zapoved.“

Jaz nisem vedel, da pomeni „Ješ“ kaj napačnega (dotlej še nisem bil dognal, da je to skrajšani naziv za Jezusa), pa sem stal na mestu in poskušal stvar odgonetiti, kar je Miss Manchester dvignila miznico, široko, ploščato miznico, ki se je tako lepo prilegala vrhnji ploskvi, in jo je poveznila, da bi stresla prah iz nje.

Zdajci smo vsi trije hkratu nekaj videli: na dnu miznice je bila s kredno napisana opazka o gospodični Manchester. V stavku je bila neka beseda, ki je bila vzrok, da sta oba, pridigar in učiteljica, zardela. Napisan je bil z lepim rokopisom, malone s prav tako lepim kakor v spisovnici. Lopyy Crashaw je bil ono popoldne pod mizo in odkar je Rolland Gentry nehal hoditi v šolo, je bil Lopyy edini izmed dečkov, ki je znal delati tako ljubeznive začetnice.

Miss Manchester je naglo potisnila miznico nazaj in mi velela z obrazom, rdečim ko pesa: „Zdaj lahko greš!“

Drugo jutro, ko se je pričela šola, je Miss Manchester več minut nepremično upirala oči v Lopyyja. Potem je izpregovorila: „Dečko, tvoja malopridnost ti bo delala še velike sitnosti.“

„Kaj pa je?“ je vprašal Lopyy predrzno.

„Sam dobro veš, kaj je“, je odgovorila učiteljica in zardela.

Zadnji šolski teden, mesec dni pozneje, smo imeli ustno izkušnjo v izgovarjavi. Razdeljeni smo bili v skupine in smo stali ob obeh stenah. Ana Lance je stala zadnja v svoji vrsti in je bila blizu klopi Lopyyja Crashawa.

Ana Lance je dobro izgovorila vse besede, razen dveh ali treh na drugi strani, toda jecljala je, ker je čutila, da ji hlačke padajo. Naposled so ji padle okoli gležnjev. Miss Manchester se je baš okrenila, ker je bila zadala besedo drugi skupini. Ana je hitro brcnila hlačke pod klop Lopyyja Crashawa. Lopyy je bil pravkar krivo izrekel neko besedo in je sédel na svoje mesto.

Skoraj vsi smo videli, kaj je storila Ana, in smo se pričeli hihitati. Miss Manchester je nehala zadajati besede in je prišla na to stran sobe.

Pogledala je na tla in zagledala bele ženske hlačke pod Loppyjevo klopjo.

„Kaj pa je to?“ je vprašala in jih s kapico čevlja potegnila na prostor med klopmi.

„Njene so“, je mirno odvrnil Loppy in pokazal s prstom proti Ani.

„Niso ne!“ je vzkliknila Ana. Pričela se je jokati. „Mučil me je z njimi. Samo zato jih je prinesel v šolo, da bi me mučil. Celo leto me je mučil s tem.“ Ana je divje ihtela.

„Lažnivka grda!“ je zrojil Loppy.

„Kakšno besedo si izustil?“ je zavpila Miss Manchester.

„Rekel sem, da je lažnivka“, je dejal Loppy odločno.

„Dečko, ali se spominjaš mojih besed, da ti bo tvoja malopridnost še delala zelo resne sitnosti? Tudi sama imam že skušnjo, kakšne so tvoje umazane burke. Nisem še pozabila one proste opazke, ki si jo napisal na dno moje miznice oni dan, ko sem te zapodila pod mizo.“

„Kakšno opazko?“

„Prav dobro veš, kakšno opazko.“

„Nikoli nisem ničesar napisal na dno vaše miznice.“

Miss Manchester je osupnila. „Oh, menda hočeš reči, da tudi jaz lažem“, je dejala sarkastično.

Loppy se je ozrl k tlom. „Lažete, če pravite, da sem jaz kaj pisal na dno vaše miznice“, je zamomljal tiho, toda dovolj glasno, da ga je mogel vsakdo slišati.

To je gospodično Manchester tako ujezilo, da ni mogla obdržati nog pri miru. „Slišala sem, kaj si rekel!“ je zavpila. „Slišala sem, kaj si rekel, poba! To je preveč, da bi mogel učitelj mirno prenesti. Poberi se zdaj ven in mi nareži nekaj šib. Za dečka, kakršen si ti, je samo ena kazen.“

Ono pomlad je zasadil Klub meščank sadike senčnatega drevja na obeh straneh cementiranega pločnika, držечеge k šolskemu poslopju. Bili so lombardijski topoli. Senčnato drevje je bilo tamkaj zelo redko in tednik „Weekly Recorder“ je posvetil sajenju drevja velike članke. Ko se je Loppy vrnil, je imel polno naročje sadik lombardijskih topolov. Še zdaj so se jih držale zaznambe iz drevesnice.

Miss Manchester je zavpila: „Oh, kaj si storil! Ti paglavec grdi, mali, ti! Ali ne veš, da vsaka taka sadika senčnatega drevesa stane tri dolarje?“

Loppy je spustil butaro sadik ropotaje na tla. „Kaj morem za to, koliko stanejo?“ je odvrnil čemerno. „Ukazali ste mi iti po šibe in tu jih imate, ali ne?“

Miss Manchester je vzela v roko eno od sadik in zgrabila Loppyja. Pričela ga je udrihati po hrbtu. Dala mu je kake tri udarce, nato se ji je pa izpulil iz rok. Obstala sta in težko sopeč in tresoč se bulila drug v drugega.

„Nič nisem storil in nečem, da bi me tepli, vi stara zmešana bedakinja!“ je kričal Loppy. „Vi pa vaše novopečene ideje. Ba! Menil sem, da niste prijateljica palice!“

„Saj tudi nisem, toda krepke, poštene batine so edino sredstvo za takega paglavca, kakor si ti“, je dejala Miss Manchester z napetim, visokim glasom. „Pojdi semkaj!“ Hlastnila je z roko proti Loppyju, toda on ji je spretno odskočil iz dosega. „Pojdi semkaj!“ je zavrisnila.

„Kakopa, počemu naj bi šel k vam, vi krivogleda, stara, kratkovidna bedakinja, vi! Ne dotikajte se me z roko!“ Loppy se je okrenil in odkrevsal proti durim.

„Če odideš iz šolske sobe, te bom vrgla!“ je zaklicala Miss Manchester za njim. „Če pojdeš skozi ta vrata ven, ti ni treba hoditi več nazaj.“

Loppy pa je stopal naprej proti izhodu in zaloputnil vrata za seboj.

Ko se je to godilo, smo ostali sedeli z odprtimi usti na svojih mestih. Miss Manchester je sedla za svojo pisalno mizo. Tresla se je tako, da ni mogla držati knjige v roki. Obrnila je oči proti nam.

„Mislim, da nobeden od vas ne utegne pasti lenobe,“ je izpregovorila, „kajti takoj po odmoru bomo imeli končno izkušnjo iz računstva.“

Nobeden od nas ni bil pripravljen za končno izkušnjo iz računstva, kajti obljubljeni nam je bila šele za drugi, to je za zadnji šolski dan. Prestrašili smo se.

Ko smo se po poldanskem odmoru vrnili v šolo, je Miss Manchester že pisala naloge na tablo. Vsi smo se čutili iznemogle in oslabele, pričakujoč, kako bomo delali izkušnjo. Prvo vprašanje je bilo precej težko.

Vprav ko je učiteljica napisala že dve nalogi, so se nenadoma odprle duri in v šolsko sobo je stopila gospa Crashaw, zajetna ženska s črnimi lasmi. Loppy je stopal za njo.

„Ali ste vi tepli tegale ubogega pohabljenčka, mojega otroka?“ je vprašala gospa Crashaw z glasnim, tresljivim glasom.

Miss Manchester se je prestrašila. „No, jaz —“ je odvrnila.

„Ali veste, kaj je storiti z vsako odraslo žensko, ki pretepa pohabljenega otroka?“ Gospa Crashaw je stopila naprej in potegnila iz butare v kotu palico. Pričela je udrihati učiteljico po nogah. Miss Manchester je začela vpiti in je pograbila gospo Crashaw za lase.

Nadzornik, profesor Butler, je slišal vpitje in je planil v učilnico, pompadorski suknjič zelenočrne barve je vihral za njim, naočniki so mu stali postrani.

„Tukaj, tukaj! Gospe! Gospe! Kaj pomeni to?“ Vrgel se je med gospodično Manchester in Lopyjevo mater.

Gospa Crashaw je bila s svojimi razpuščenimi lasmi videti kakor divjakinja. Palico je še držala v roki. „Pokazala bom še *vam*, kaj to pomeni“, je zavpila, se okrenila in pričela mahati po profesorju Butlerju. Miss Manchester jo je odkurila iz sobe, čim je bila prosta. Profesor Butler se je okrenil in jo takisto ubral ven. Gospa Crashaw je tekla za njim in udrihala s palico po njem.

Slišali smo, da so se vrata Butlerjeve pisarne na koncu veže zaprla. Nato smo slišali, kako je gospa Crashaw tolkla po njih in vpila, naj jo pustijo noter. Nihče se ni smejal. Vsakdo je sedel kar mogoče mirno. Lopy je sedel v svoji klopi in je imel zelo slovesen obraz. Kaj kmalu je gospa Crashaw prišla po veži nazaj in pomolela glavo skozi vrata. Velela je: „Pojdi z menoj, sin!“ Lopy je vstal, pobral svoje knjige in odšel iz sobe.

Pričeli smo metati kredo po sobi in glasno šepetati, dokler se ni profesor Butler vrnil v dvorano.

„Gospodična Manchester se ne počuti dobro,“ je dejal, „in ne bo mogla nadaljevati končne izkušnje iz računstva. Toda naprosila me je, naj vam povem, da pojdete prihodnje šolsko leto vsi v sedmi razred.“ Nadzornik se je zvonko zasmel. „Potemtakem vam to poletje ni treba več priti v šolo. Listine bomo po pošti poslali vašim staršem. Odidite mirno ven, da ne boste motili drugih razredov. Zbogom!“

IV

Bilo je pozno v maju in popoldan je bil topel. Bilo je okoli tretje ure. Ko smo prišli iz šolskega poslopja na žarko solnce, smo se čutili omotične. Celo kričali nismo, kajti bilo je konec šole. Preveč se je pripetilo ta dan. Bili smo omamljeni od vsega tega.

Gus Belcher je dejal: „Pojdimo se kopat k Edvardovim ribnikom.“

Nobeden od nas se še ni bil kopal ono leto in dva ali trije so menili, da je voda še premrzla. A ostali smo se rogali temu. Vse je bilo oni dan popolno. Vse se nam je dobro obneslo. Potemtakem nas je pet ali šest mahnilo proti Edvardovemu ribniku za napajanje živine.

Tačas smo še imeli na nogah čevlje in nogavice. Ko smo pa prišli kako miljo daleč iz mesta, smo sedli na tla in se sezuli. Stopajočim po cesti, so se nam pogrezali nežni prstje v topli prah.

Urezali smo jo preko pašnika in zagledali na bližnjem polju visokega fanta, ki je obdeloval bombaž. Ozrl se je proti nam, se naslonil na svojo motiko in vzkliknil: „Hej, vi tamkaj, tovariši!“

Odšli smo proti njemu k bodeči žični ograji in ko smo se ji približali, smo videli, da je fant Rolland Gentry. Dva meseca sta minila, odkar smo ga zadnjikrat videli, in zdaj ni bil več videti tako čemerren. Ko je privzdignil slamnik, smo opazili, da ima kodraste lase ostrižene vse do skalpa. Žvečil je velik kos tobaka. Toda še vedno je imel vrh delovnega površnika pripeto svojo zlato kolajno za prvenstvo v pisanju.

Približal se je ograji, kjer smo stali. „Hoj, Rolland“, smo vzkliknili: „Kje se pa mudiš ves čas?“

„Oh, jaz, svoj pripadajoč mi košček obdelujem. Tukajle je moj nasad bombaža. Zraven si pa po malem še žitno žganje kuham. Tu je mesto za pristnega kmečkega fanta.“ Govoril je glasno, kakor ga dotlej še nismo bili slišali. Nato je jel polagoma izcejati tobačno slino. Ker je postal dokaj žilav, smo se ga kar bali.

„Ali kaniš priti prihodnje leto nazaj v šolo, Rolland?“ ga je vprašal Gus Belcher.

„Jaz! Nak, nikoli več ne mislim priti nazaj v šolo“, je odvrnil. „Ne maram za one izšolane bedake, ki ondi poučujejo. Kaj pa je treba šolanja takemu človeku, kakršen sem jaz?“ Pričel se je pridušati in obkladati Miss Manchester z vsakovrstnimi priimki. Nikdar dosihmal nismo slišali, da bi Rolland tako govoril.

Hoteli smo mu povedati, kar se je ono popoldne pripetilo v šoli, toda preklinjal je tako krepko, da nas je prevzel strah. Iskali smo izhoda. „Povej nam, Rolland, kaj ti je rekla učiteljica oni dan — ej, uh — ono popoldne, ko smo vsi drugi odšli iz šole?“ sem ga vprašal mehko.

Rolland se je namrgodil. „Nič mi ni rekla, prekleta stara kljusa. Vedela je, da je bolje tako, kajti čvrsto sem bil odločen, da ji bom eno zabrusil. Mudila se je še nekaj časa v sobi, kakor da bi se hotela spraviti z menoj, nazadnje je pa odšla h kosilu in me pustila samega.“

Polagoma je žvečil tobak in postrani škilil v nas. Nobeden izmed nas se ni upal, da bi še kaj omenil njegovo sramoto.

„No,“ je izpregovoril premišljeno, „samo nekaj bi še rad dočakal. Zgolj to bi še rad videl, da bi ta ničvredna stara svinja opazila tisto opazko, ki sem jo s kredo napisal o nji na dno miznice. Povedal sem ji, kaj naj stori, prav ji je. To bo zijala, če jo bo kdaj zagledala.“

(Poslovenil Gr. Koritnik.)